

અધ્યાયન નિષ્પત્તિ : SS 6.19 પોતાની આસપાસના માનવીય વિવિધતાનાં સ્વરૂપોને સમજે છે અને વર્ણવે છે.

SS 6.20 પોતાની આસપાસની વિવિધતા તરફ સ્વસ્થ વલણ વિકસાવે છે.

SS 6.21 વિવિધતાઓને ઓળખી, તેના સ્વરૂપો અને સ્ત્રોતોને સમજે છે.

SS 6.22 સામાજિક વિવિધતાઓને ઓળખી હકારાત્મક પ્રતિક્રિયા આપે છે.

શૈક્ષણિક મુદ્દા : → માનવીય વિવિધતા - રૂપ, રંગ, પોશાક, રહેઠાણ, કામ, ખોરાક, ધર્મ, સંસ્કૃતિ
→ સ્થાનિક વિવિધતા અને સમાનતા - (1) અમીર - ગરીબ (2) છોકરા - છોકરી (3) સાક્ષર - નિરક્ષર
(4) શહેરી - ગ્રામીણ
→ ભેદભાવની વિભાવના - સામાજિક, આર્થિક, ધાર્મિક, સાંસ્કૃતિક

પ્રશ્ન - 1 નીચે આપેલા દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ☐ માં લખો.

1. શિવરાત્રી : હિન્દુ :: ગુડ ફ્રાઈડે :

- (A) ઈસ્લામ (B) જૈન
(C) બૌદ્ધ (D) ખ્રિસ્તી

D

2. મારું લોકનૃત્ય કુચિપૂડી છે. તો હું કયા રાજ્યનો નિવાસી હોઈશ ?

- (A) કેરલ (B) આંધ્રપ્રદેશ
(C) તમિલનાડુ (D) ઓડિશા

B

3. ભારતમાં હિન્દુ ધર્મ પછી સૌથી વધુ કયો ધર્મ પાળનાર લોકો વસવાટ કરે છે ?

- (A) જૈન (B) હિન્દુ
(C) બૌદ્ધ (D) ઈસ્લામ

D

4. નીચે પૈકી કઈ જોડ સાચી છે ?

- (A) હિન્દુ - મહોરમ (B) જૈન - વૈશાખી
(C) બૌદ્ધ - મહાવીર જયંતી (D) નાતાલ - ખ્રિસ્તી

A

5. પશ્ચિમ બંગાળ : બંગાળી :: મહારાષ્ટ્ર :

- (A) મરાઠી (B) મહારાષ્ટ્રીયન
(C) ગુજરાતી (D) અંગ્રેજી

A

6. નીચે પૈકી કયું નૃત્ય શાસ્ત્રીય નૃત્ય નથી ?

- (A) ભરતનાટ્યમ્ (B) કથકલી
(C) રાસ-ગરબા (D) કુચિપૂડી

C

7. ગુજરાતના સંદર્ભમાં નીચેના વિધાનો તપાસો અને સાચા વિધાનો ઓળખો.

- (1) મહારાષ્ટ્ર રાજ્યમાંથી ગુજરાત રાજ્ય અલગ પડ્યું છે.
 (2) ગુજરાતમાં હાલ જિલ્લાઓની કુલ સંખ્યા 33 છે.
 (3) ગુજરાતની માતૃભાષા મરાઠી છે.
 (4) રાસ-ગરબા એ શાસ્ત્રીય નૃત્ય છે.

(A) 1, 2, 3

(B) 2, 3, 4

✓ (C) માત્ર 2

(D) 2, 3

8. ધુમ્મર : રાજસ્થાન :: : તમિલનાડુ

✓ (A) ભરતનાટ્યમ્

(B) કથકલી

(C) કુચિપૂડી

(D) રાસ-ગરબા

9. નીચે પૈકી કઈ વિશેષતા પંજાબ રાજ્ય સાથે સંકળાયેલી નથી ?

(A) ભાંગડા

(B) પંજાબી

✓ (C) ભોજપુરી

(D) શીખ

10. મહારાષ્ટ્ર રાજ્યનાં લોકો કઈ ભાષા સૌથી વધુ બોલે છે ?

- (1) ગુજરાતી (2) મરાઠી (3) કોંકણી (4) અંગ્રેજી

(A) માત્ર 1

✓ (B) માત્ર 2

(C) 2 અને 3

(D) 3 અને 4

પ્રશ્ન - 2 (A) બંધ બેસતાં જોડકાં રચો.

વિભાગ - અ	ઉત્તર	વિભાગ - બ
1. ઈસ્ટર સન્ડે	1. - C	(A) RTE
2. કુચિપૂડી	2. - D	(B) મહારાષ્ટ્ર
3. મફત અને ફરજિયાત પ્રાથમિક શિક્ષણનો અધિકાર	3. - A	(C) ખ્રિસ્તી
4. ગણેશ ચતુર્થી	4. - B	(D) આંધ્રપ્રદેશ
		(E) RTI

(B) નીચેનાં વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં તે જણાવો.

1. મહારાષ્ટ્રના લોકો મરાઠી અને કોંકણી ભાષા બોલે છે.
 2. ઈદ હિન્દુ ધર્મનો મુખ્ય તહેવાર છે.
 3. ભાંગડા જમ્મુ કાશ્મીરનું લોકનૃત્ય છે.

4. ભારત બિનસાંપ્રદાયિક દેશ છે.

5. ચૂંટણીમાં કેટલીક બેઠકો અનામત રાખવામાં આવતી નથી.

(C) યોગ્ય શબ્દો વડે નીચેનાં વિધાનોની ખાલી જગ્યાઓ પૂરો.

- ભારતમાં ગુજરાત રાજ્યના રાસ-ગરબા જાણીતા છે.
- ઓડિશી એ ઓડિશા રાજ્યનું પ્રખ્યાત નૃત્ય છે.
- મહાવીર જયંતીનો ઉત્સવ જૈન ધર્મના લોકો ધામધૂમથી ઉજવે છે.
- ભારત દેશની રાષ્ટ્રભાષા હિંદી છે.
- કથકલી નૃત્ય કેરલ રાજ્યનું પ્રખ્યાત નૃત્ય છે.

પ્રશ્ન - 3 નીચેનાં પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યોમાં લખો.

- આપણા દેશના લોકો કયા કયા ધર્મો પાળે છે? સ્માથડા, દેશના લોકો હિન્દુ, ઈસ્લામ, ખ્રિસ્તી, શીખ, જૈન, બૌદ્ધ, જરથોસ્તી, યહૂદી વગેરે ધર્મો પાળે છે.
- રાષ્ટ્રીય એકતા કોને કહેવાય? વિવિધ ધર્મો, ભાષાઓ અને જાતીઓના લોકો પ્રોતાવા સરૂર મારે પુરા, સમાન અને સત્કાર્યવાની ભાવના પુલકિત કરે તેને 'રાષ્ટ્રીય એકતા' કહેવાય.
- આપણો દેશ કયા કારણે વિવિધતાવાળો દેશ બન્યો છે? આપણો દેશ ધર્મ, ભાષા, જાતી, જાતી, આર્થિક અસમાનતા, ખાણ-પાણ, તકેવાર, પ્રોગ્રાફ, રૂપ-રંગ, સંસ્કૃતિ, માન્યતા આવા કારણોના લિધે...
- ભારતમાં બોલાતી કોઈપણ પાંચ ભાષાઓ જણાવો. ગુજરાતી, મરાઠી, બંગાળી, તેલુગુ, કન્નડ અને મલયાલમ વગેરે જેવી છે.
- ક્ષાર્ટક રાજ્યની રાજધાની અને માતૃભાષા કઈ કઈ છે? ક્ષાર્ટક રાજ્યની રાજધાની બેંગલુરુ છે અને માતૃભાષા કન્નડ છે.
- RTEનું પૂરું નામ જણાવો. Right To Education યાચ

7. શેઠ લક્ષ્મીચંદના પરિવારનો મુખ્ય તહેવાર પર્યુષણ છે, તો લક્ષ્મીચંદ કયા ધર્મના અનુયાયી હશે? લક્ષ્મીચંદ
એ જૈન ધર્મના અનુયાયી હશે.
8. ભારત દેશને એક ઉપખંડ શાથી કહી શકાય? ભારતદેશમાં બહુ-બહુ ધર્મ પાળતા, ભાષા બોલતા
તથા સંસ્કૃતિ, ખોરાક, ખોશાક, રહેઠાણ, રીતરિવાજ, તહેવારો, રહેઠાણ, માન્યતા
વગેરેમાં ભિન્નતા છે તેથી કહી શકાય કે ભારત દેશને ઉપખંડ છે.
9. તમારા ગામમાં કયા કયા ધર્મો પાળતા લોકો રહે છે? તેઓ પ્રાર્થના કરવા કયા કયા સ્થળે જાય છે? અમારા ગામમાં હિન્દુ,
મુસ્લીમ, જૈન ધર્મ પાળતા લોકો રહે છે. અને હિન્દુ ધર્મના લોકો પુર્ણિમા કરવા ગઈદે,
મુસ્લીમ લોકો મસ્જિદ અને જૈન ધર્મના લોકો દેરાસર જાય છે.

પ્રશ્ન - 4 નીચેનાં પ્રશ્નોના ઉત્તર બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો.

1. 'ભારત બિનસાંપ્રદાયિક દેશ છે.' - વિધાન સમજાવો. 1. ભારતના બંધારણ દેશના તમામ નાગરિકોને 'ધાર્મિક
સ્વાતંત્ર્ય' નો મુળભૂત હક આપે છે. 2. આ હક દ્વારા ભારતમાં ધર્મ, જાતિ કે પંથના ભેદભાવ વિના
બધા નાગરિકોને સમાન અધિકારો આપવામાં આવ્યા છે. 3. ભારત સરકાર કોઈ પંથ કે ધર્મને
વરેલી નથી. રાજ્ય બધા ધર્મોને સમાન ગણે છે. 4. રાજ્યની નફરતો ધર્મને કારણે કોઈ કશું
કે નીચું નથી. 5. ભારતમાં દરેક નાગરિકને પોતપોતાનો ધર્મ પાળવાની છૂટ છે.
2. "છોકરા-છોકરી વચ્ચેનો ભેદભાવ" ટૂંકમાં સમજાવો. 1. સ્ત્રી-પુરુષો વૈવિધ્ય ભિન્નતા છે. તેથી છોકરા-છોકરીના
લિંગોના ભેદભાવ રાખવામાં આવે છે. 2. આજે ઘડાં કુટુંબોમાં ગર્ભિણી ધરકાળ કરે, સ્તોર્ષ બતાવે
અને બાળકોને જ કામ કરે છે. 3. કુટુંબમાં સ્ત્રીઓને કોઈ નિર્ણય લેવાની સત્તા હોતી નથી.
4. દીકરીઓને શૌચાવકાળથી શિક્ષણ, આરોગ્ય અને આર્થિક અધિકારોની વંચિત રાખવામાં
આવે છે. 5. સમાજમાં પુત્ર-જનનને પ્રાધાન્ય દોવાથી સ્ત્રીઓને સ્ત્રી-ભુજા રૂપનો ભોગ બનવું
પડે છે.

પ્રશ્ન - 5 ટૂંકનોંધ લખો.

- લોકોમાં જોવા મળતી વિવિધતામાં એકતા ભારત એક ઉપરથી કેવિ વિવિધતાઓ ધરાવે છે. ભારતમાં ક્ષત્રીયની કળાકુશળી સુધી અને ગુજરાતથી અમુકાચલ પુલિ સુધી વિવિધ ધર્મો ચાલતા, અનેક ભાષાઓ બોલતા, સાંસ્કૃતિક વિવિધતા ધરાવતા, ભિન્ન ભિન્ન વસ્ત્રો ગિજવતા. અનેક શાવિઓના લોકો વસે છે. ભારતના લોકોમાં શ્ય, ઇંગ, દેખાવ, ખોશાક, ખોરાક, રહેડીકરડી, શીવડિવાળો કોરેતો પકા ભિન્નતા જોવા મળે છે. અનેક ભાષા, દેશભાષીઓનાં ભાવાત્મક એકતા પુર્વે છે. સ્વતંત્રતાની લડતમાં દેશવાસીઓએ શરૂપેત અને વ્યવસ્થી ભાષના પકી શક્ટીય એકતાનાં દર્શન કરાયાં હતાં. ભારતે વસુદેવ કુટુંબવાદ - મતગ્ર વિષ્ય એક કુટુંબ છે એ ભાવનાને વિષ્યમાં ભાકાર કરી છે. દેશમાં અનેક પુકારની ભિન્નતા જોવા હતાં સો ભારતવાસીઓ મતમતતા અને મહત્વસિવાવની ભાવનાથી મુગ્ધ છે. ભારતની પુત્ર્યે વિવિધતાનું સંવર્ધન કર્યું છે.

પ્રશ્ન - 6 માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો.

- આ પ્રકરણમાં કયા કયા અધિકારોની ચર્ચા કરવામાં આવી છે? તે પાઠ્યપુસ્તકનાં આધારે જણાવો. દરેક વિદ્યાર્થીઓને મક્કા અને ક્ષત્રિયાત શિક્ષકા માટે RTE 1992 માં શરૂયી મક્કિલો અધારોગની રચના કરવાની આવી છે. રાષ્ટ્રીય મક્કિલો મક્કિલોની વ્યાય મેળવી મક્કે તે માટે મારી અદાલતો અધારના કરવામાં આવી છે. મક્કિલોની સમસ્યાઓના ભાવરકા માટે મક્કિલો કલ્યાણ કેન્દ્રોની રચના થઈ છે.
- મક્કત અને ક્ષત્રિયાત પ્રાથમિક શિક્ષણના અધિકાર વિશે ટૂંકમાં જણાવો. કોઈયકા શરૂયી વિકાસમાં શિક્ષકાનું અુવ્યજ મોટુ યોગદાન કોય છે. માટે શરૂયી 6થી 14 વર્ષની ઉંમરનાં વસામ બાળકોને મક્કા અને ક્ષત્રિયાત શિક્ષકા મળે એ મુશ્વળો અધિકાર વ્યાયતો સ્વદે અમલમાં મુશ્વો છે. તેથી સોને સમાન શીવ પ્રાથમિક શિક્ષકાની વકો મળવા લાગી છે.

3. વિવિધ ધર્મ વિશે માહિતી દર્શાવતા નીચેના કોષ્ટકમાં ખાલી જગ્યામાં માહિતી પૂર્ણ કરો.

ધર્મનું નામ	ધર્મના સ્થાપક	ધર્મગ્રંથનું નામ	ધર્મસ્થાન
હિંદુ	સનાતન	ભગવદગિતા	મંદિર
ઈસ્લામ	ઈઝ્હા મુહમ્મદ	કુરાન	મસ્જિદ
સીખ	ગુરુ નાનક	ગુરુ ગ્રંથસાહેબ	ગુરુદ્વારા
બૌદ્ધ	ભગવાન બુદ્ધ	ત્રિપિટક	મઠ / વિહાર
પારસી	અધો જરથુષ્ટ્ર	અવેષ્ટા / અવેષ્ટા	
જૈન	માધવદેવ	અગમગ્રંથો	દેરાસર
ખ્રિસ્તી	ઈસુ ખ્રિસ્ત	બાઈબલ	ચર્ચ

પ્રશ્ન - 7 નીચેના શબ્દચોરસમાં સાત ધર્મો, આઠ ભાષાઓ તથા આઠ નૃત્યોનાં નામ છૂપાયેલ છે તે શોધી આપો.

જે	વ	હિ	ન્દુ	મ	ગ	ઈ	ત	કુ	પ
જે	ગુ	ન્દી	ધુ	મ્મ	ર	સ્લા	મિ	ચી	ર
ન	જ	ક	થ	ક	બા	મ	લ	પુ	જ
મ	રા	ઠી	અં	થ	પં	જા	બી	ડી	ર
ખ્રિ	તી	પં	ગ્રે	ક	ગ	ભાં	ગ	ડા	થો
સ્તી	બિ	જા	જી	લી	તે	લુ	ગુ	મ	સ્તી
પ	હુ	બ	મ	ય	હુ	દી	બૌ	હ	ભા
ર	મ	લ	યા	લ	મ	ઓ	ડિ	સી	ર

ધર્મ

- હિંદુ
- ખ્રિસ્તી
- બૌદ્ધ
- જૈન
- ઈસ્લામ
- જરથોસ્તી
- ચર્ય

- ભાષા
1. સ્થંભો 2. ફિજી 3. પંજાબી
 4. તેલુગુ 5. ગાલયાલમ 6. ગુજરાતી
 7. મરાઠી 8. તમિલ
 નૃત્ય
1. ભાંગડા 2. ચોડી 3. ધુમક
 4. કપક 5. કપડલી 6. ફૂલીપુડી
 7. બિરુ 8. ઠપ્પા
 ગીત

SCE મૂલ્યાંકન

ક્રમ	અધ્યયન નિષ્પત્તિ	SCE મૂલ્યાંકન			ગુણ
		x	?	✓	
SS 6.19	પોતાની આસપાસના માનવીય વિવિધતાનાં સ્વરૂપોને સમજે છે અને વર્ણવે છે.				
SS 6.20	પોતાની આસપાસની વિવિધતા તરફ સ્વસ્થ વલણ વિકસાવે છે.				
SS 6.21	વિવિધતાઓને ઓળખી, તેના સ્વરૂપો અને સ્ત્રોતોને સમજે છે.				
SS 6.22	સામાજિક વિવિધતાઓને ઓળખી હકારાત્મક પ્રતિક્રિયા આપે છે.				

વાલીની સહી :

શિક્ષકની સહી :

તારીખ :